

Sörmlands Matklusters
sammanfattade rapport med slutsatser från projektet

Lager och logistik – lösningar för mer lokal mat

2023-04-25

Bakgrund

Sörmlands Matkluster projektet Lager och logistik – lösningar för mer lokal mat har finansieras med medel från Leader Sörmlandskusten och Jordbruksverket – Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Syftet med projektet är att undersöka orsakerna till att det inte blir fler affärer mellanlokala matproducenter och offentlig sektor. Vi ville förstå hindren för att kunna fortsätta det viktiga arbetet med att få mer lokalt producerad mat på tallriken inom offentlig måltid.

I projektet samverkar Sörmlands Matkluster med Nyköpings kommun och lokala råvaruproducenter och förädlare. Tillsammans med de som dagligen jobbar med dessa utmaningar har vi genom workshops, möten och dialoger kunnat kartlägga hindren och tillsammans hitta förslag på lösningar för framtiden.

Projektet påbörjades 2022 och slutredovisas i april 2023.

De viktigaste lärdomarna från projektet

Det går inte att ange endast en enskild orsak till att det inte blir fler affärer mellan de lokala matproducenterna och offentlig sektor. Resan från jord till offentligt bord kantas av många hinder och fallgropar.

Om de lokala aktörerna inte ser en enkel och ekonomiskt lönsam affär framför sig så avstår de från att närma sig offentlig sektor som köpare.

Det krävs att offentlig sektor får ett uppdrag av politiken och en budget för att arbeta med att öka andelen lokalt producerad mat till den offentliga måltiden.

Det behöver avsättas arbetstid och medel för ändamålet om tjänstemän och medarbetare i det offentliga köket ska kunna göra affärer med lokala matproducenter.

Producenterna efterfrågar långsiktiga avtal från offentlig sektor och har önskemål om framtida beställningar i god tid så de hinner planera och producera. Detta proaktiva arbete görs inte idag då Måltidsservice inte har det uppdraget.

De viktigaste lärdomarna från projektet

Om det avsattes tid från offentlig sektor för att jobba mer aktivt med att knyta relationer och göra affärer med de lokala matproducenterna så skulle följande positiva effekter kunna ske i Nyköpings kommun:

- Tillväxt inom de gröna näringarna - företagen vågar satsa och växla upp om det finns köpare.
- Möjlighet till lägre inköspriser för kommunen om de i god tid beställer stora volymer och är en trygg köpare.
- Underlätta generationsskiftet genom att skapa långsiktiga affärsrelationer och avtal mellan den nya generationens lantbrukare och offentlig sektor. Detta för att skapa möjlighet till finansiering av övertagande och investeringar för unga.
- Säkerställa livsmedelsförsörjning hos kommunen och öka livsmedelsberedskapen. Med långsiktiga lokala avtal minskar kommunens sårbarhet vid framtida kriser som kan påverka leveranser av livsmedel till kommunen.
- Kommunen kan få de produkter de vill servera från lokala producenter om dialogen förs med de lokala producenterna i god tid.

Idag bygger ofta affärerna på att det är eldsjälar som brinner för frågorna om lokal mat för att det ska ske affärer mellan dessa aktörer. Det krävs en insats både från de lokala matproducenterna och en insats från den offentliga sidan.

Arbetsätt

Det går inte, som sagt, att ange endast en enskild orsak till att det inte blir fler affärer mellan de lokala matproducenterna och offentlig sektor. Resan från jord till offentligt bord kantas av många hinder och fallgropar. I projektet har vi tillsammans med lokala producenter och representanter som arbetar med måltid inom offentlig sektor identifierat orsakerna till att affärerna inte går i lås.

Vi har arbetat i workshopform och utöver en tydligare bild av de utmaningar som sätter käppar i hjulet för mer lokal mat i de offentliga serveringarna så har träffarna bidragit till att bygga relationer mellan dessa aktörer och tydliggöra avsaknaden av forum för detta.

Genom att mötas, prata och öka förståelsen för varandras världar ökar möjligheterna för framtida affärer. Producenterna har svårt att hitta vägarna in, de vet inte vem de ska kontakta eller hur de ska gå till väga för att sälja sina produkter till kommunen.

Slutsatser

Nyköpings kommun är intresserade av att ta in lokala produkter men har inte avsatt arbetstid för detta. Måltidsservice känner inte till vilka producenter som finns och man har inte resurser för att leta upp dem och kontakta dem.

Projektets har skapat nya relationer mellan lokala producenter och kommunen. Dessa har i dagsläget genererat två nya avtal där leverantörer säljer lokala produkter till Nyköpings kommun. Detta synliggör vikten av att offentlig sektor skapar tid och plats för den relationsbyggande verksamheten kopplat till inköp av mat, saknas relationen blir det inte dialog och affär.

Kommunen behöver tydliggöra och tillgängliggöra sina kanaler in för att nya producenter ska kunna hitta vägen fram till försäljning. Idag är det svårt att hitta rätt väg in.

Problembeskrivning

För att förstå de olika verksamheternas utmaningar och förutsättningar har vi kartlagt deras arbetsflöden. Detta synliggör producenternas vardag och verklighet, planeringen av inköp i den offentliga sektorn samt utförarna i köken, där maten beställs, tillagas och serveras.

Exempel på som visar vad man kan stöta på när man vill sälja sina produkter till Nyköpings kommun.

Producenten hittar inte vem jag ska kontakta eller hur jag ska närma mig verksamheten.

Juridiken tillåter att kommunen handlar utanför det stora ramavtalet, t.ex. med upp till 6%. Ändå handlas inte ens 2% lokalt. Juridiken sätter alltså inte käppar i hjulet i detta skede.

När producenten hittat rätt följer oftast en mejldialog om produkter, volymer och priser. När man är överens så tecknas ett avtal och försäljning kan börja.

I köket, där maten ska beställas råder osäkerhet kring vilka leverantörer man får handla från. I vissa fall vet var vilka man får anlita men är osäker på hur mycket man får handla innan man slår i pristaket (vad har andra handlat för, hur mycket finns det kvar?).

Det finns inte avsatt tid för den i köket som ska beställa att ringa runt till olika leverantörer, synka transporter och fråga om vad som finns inne.

Pga av tidspressen är det enklare att beställa allt från den stora grossisten i stället.

Trots att producenten ihärdigt sökte information för att förstå hur hen skulle kunna sälja, till sist hittade rätt, juridiken tillät det, det fanns en engagerad medarbetare på måltidsplanering som jobbade för att det skulle bli affär, man kom överens om priset – så blev det ändå inte affär pga. av arbetssituationen i köket!

Workshop Tystberga skola 2022-11-08

Workshop med lokala producenter och tjänstemän från Nyköpings kommun.

Denna träff jobbade vi med att

- Ringa in våra verksamheternas olika utmaningar och hinder för affärer
- Förstå flöden/processer
- Nätverka, bygga relationer

Workshop Näringslivets hus 2023-02-15

I denna workshop, som hölls på Näringslivets hus i Nyköping deltog lokala matproducenter och tjänstemän från offentlig sektor. Tre personer som arbetar i offentliga kök, representanter från Måltidsservice samt juridik deltog.

Denna träff jobbade vi med att

- Kartlägga befintliga lager och logistik-lösningar
- Ta fram förslag på nya lösningar och samverkansmöjligheter
- Nätverka, bygga relationer för framtiden

Workshop Näringslivets hus 2023-02-15

Representanter från Region Sörmland och Leader Sörmlandskusten deltog i workshoparbetet med att synliggöra möjliga lösningar tillsammans med lokala företag och representanter från olika verksamhetsområden inom Nyköpings kommun .

Tech-företaget Rosenkvarn visade digitala möjligheter och pratade logistiklösningar och dess utmaningar kopplat till FarmUp.se som de utvecklade för att tillgängliggöra lokalt producerad mat.

Sammanfattande punkter om projektet från Måltidsservice, Nyköpings kommun

Det är glädjande att det finns ett intresse att leverera till kommunen, det är bra produkter med hög kvalitet.

Det är problematiskt med logistiken och det behövs en struktur över hur avtalen ska utformas.

Det är ett tidskrävande arbete att jobba med lokala producenter och det är dyrare produkter.

Det känns som att vi hittar tillfälliga lösningar, som saknar långsiktighet.

Vilka resultat har projektet skapat?

Vi har skapat en produktkatalog med lokala leverantörer som kan leverera ägg, nötkött, griskött, viltkött, grönsaker, korv, äpplen, olja, mjölk och yoghurt till offentlig sektor och dagligvaruhandeln.

Vi har en önskelista på produkter som Nyköpings kommun vill köpa in som kan vägleda de lokala producenterna och visa på volymer och önskemål kring produkter.

Vi har byggt relationer och skapat ökad förståelse mellan lokala producenter och offentlig sektor i Nyköping.

Vi har identifierat nya lösningar som kan förenkla logistiken och affärerna mellan lokala producenter och offentlig sektor i framtiden.

Ett viktigt resultat är de kunskaper som vi fått under projektet har gett en ökad förståelse och insyn i problematiken kring dessa frågor. Kunskaperna och erfarenheterna från projektet gör att vi på ett mer effektivt sätt kan fortsätta arbetet med frågorna vilket ökar förutsättningarna för att även nå projektets långsiktiga mål bland annat ökad lönsamhet för lokala livsmedelsföretag, samt ökad lokal livsmedelsproduktion/förädling och fler produkter som går från råvara till färdig offentlig måltid.

Efter projektet

Vi vill använda projektets erfarenheter och kunskaper till att jobba ut lösningar för de hinder och utmaningar vi kartlagt.

Sörmlands Matkluster vill fortsätta att samverka med flera kommuner och ännu fler lokala matproducenter och i dessa nätverk kommer kunskapen och resultaten från projektet att bli centrala.

Vi kommer att arbeta opinionsbildande med frågor kring offentlig måltid och lokal mat.

Vi fortsätter arbetet för att ännu fler matföretag ska börja sälja till Nyköpings kommun, bland annat genom att dela och sprida kommunens önskelista om råvaror i Sörmlands Matklusters företagarnätverk.

Vill du veta mer?

Vi berättar gärna mer om våra erfarenheter, slutsatser och förslag på lösningar samt framtida insatser för att få mer lokalt producerad mat att serveras inom offentlig sektor.

Kontakta gärna oss

www.matkluster.se

Sammanställt av Charlotta André,
projektledare Sörmlands Matkluster

info@charlottaconsulting.se

